

بحث اخلاقی (سحر، بهترین زمان، برای استغفار)

سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي

عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: يَا فَضْلُ إِنَّ أَفْضَلَ مَا دَعَوْتُمُ اللَّهَ بِالسَّحْرِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ بِالسَّحْرِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ^[۱]؛ ای فضیل! همانا بهترین زمانی که شما در آن خدا را می‌خوانید وقت سحر است خدای متعال می‌فرماید: "وَ بِالسَّحْرِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ"

نکته ۱: سحر، یعنی قبل از اذان صبح یکی از بهترین اوقات دعا و از مظان استجاب است. بر همین اساس وقتی پسران حضرت یعقوب علیه‌السلام از ایشان درخواست کردند بابت خطایی که مرتکب شده‌اند آنان را دعا و استغفار کند حضرت یعقوب علیه‌السلام دعا و طلب استغفار را به سحر یا در برخی از روایات، به سحر شب جمعه، موکول نمود.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: خَيْرُ وَقْتٍ دَعَوْتُمْ اللَّهَ فِيهِ السَّحْرَ وَ تَلَا هَذِهِ آيَةَ فِي قَوْلِ يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: "سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي"^[۲] قَالَ: أَخْرَهُمْ إِلَى السَّحْرِ^[۳]؛ بهترین زمانی که در آن خدای سبحان را به دعا می‌خوانید سحر است. سپس حضرت، آیه ۹۸ سوره مبارکه یوسف را قرائت کردند که حضرت یعقوب علیه‌السلام در پی طلب استغفار فرزندان‌شان پس از اقرار به خطایی که مرتکب شده بودند فرمودند: "سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ" یعنی به زودی برای شما، طلب استغفار می‌کنم.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: "سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ" یعنی سحر. و در روایت دیگری از امام صادق علیه‌السلام آمده است که: "سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي" یعنی "أَخْرَهُ إِلَى السَّحْرِ مِنْ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ"^[۴]؛ طلب استغفار را به سحر شب جمعه موکول کرد و به تأخیر انداخت.

نکته ۲: سروده حافظ نیز ناظر به همین مطلب است:

هر گنج سعادت که خدا داد به حافظ   از یمن دعای شب و ورد سحری بود^[۵]

نکته ۳: بهترین دعا و یکی از جامع‌ترین ادعیه، استغفار است.

نکته ۴: همچنین یکی از ویژگی‌های بندگان خوب خدا، طلب استغفار در سحر است.

– آیه ۱۸ سوره ذاریات: وَ بِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ.

– آیه ۱۷ سوره آل عمران: الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ.

نکته ۵: مَفْضَلِ بْنِ عَمَرَ می گوید به امام صادق علیه السلام عرض کردم:

جُعِلَتْ فِدَاكَ تَفَوُّتِي صَلَاةَ اللَّيْلِ فَأَصَلَى الْفَجْرَ فَلِي أَنْ أُصَلِّيَ بَعْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ مَا فَاتَنِي مِنَ الصَّلَاةِ وَ
أَنَا فِي صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ؛ گاهی اوقات موفق به نماز شب نمی شوم، آیا بعد از نماز صبح
می توانم آن را قضا کنم؟

قَالَ نَعَمْ وَ لَكِنْ لَا تُعَلِّمُ بِهِ أَهْلَكَ فَيَتَّخِذُونَهُ سُنَّةً فَيَبْطُلُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمُسْتَغْفِرِينَ
بِالْأَسْحَارِ^[۳]؛ حضرت فرمودند: بله ولیکن به خانوادهات اعلام نکن که آن را سنت حساب کنند و
قول پروردگار که فرمود: "وَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ" باطل شود.

خدایا ما را از "مُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ" قرار ده!

تقریر درس خارج آیه الله ری شهری ۲۴/۱۲/۹۲

توسط مسعود رضائزاد فهادان با اضافات بسیار

پانویس:

۱. بحار الأنوار، ۱۶۵/۸۴
۲. آیه ۹۸ سوره مبارکه یوسف
۳. الکافی ۲- ۴۷۷- ۶.
۴. عدة الداعي و نجاح الساعي، صفحه ۴۶
۵. غزل ۲۱۶ از دیوان غزلیات حافظ
۶. التهذيب ۲- ۲۷۲- ۱۰۸۵، أورده أيضا في الحديث ۲ من الباب ۵۶ من هذه الأبواب.